

POLITIKA BOJA PROTI PODVODOM

NÁRODNÁ IMPLEMENTAČNÁ A KOORDINAČNÁ AUTORITA

PLÁN [OBNOVY]

Financované
Európskou úniou
NextGenerationEU

POLITIKA BOJA PROTI PODVODOM
Národná implementačná a koordinačná autorita

1. ÚVOD

Sekcia plánu obnovy Úradu vlády SR ako národná implementačná a koordinačná autorita (ďalej len „NIKA“) sa týmto zaväzuje k dodržiavaniu zásad integrity, objektivity, čestnosti a vysokého právneho a morálneho štandardu v boji proti podvodom a korupcii. Cieľom tejto politiky je podporovať etickú kultúru, ktorá odrádza od podvodných činností, a uľahčiť predchádzanie podvodom a ich odhaľovanie, ako aj vývoj postupov, ktoré pomôžu pri vyšetrowaní podvodov a súvisiacich trestných činov a ktoré zabezpečia, aby sa takéto prípady včas a zodpovedajúcim spôsobom riešili. Za týmto účelom boli v podmienkach NIKA zavedené postupy na **oznamovanie podvodov a predchádzanie situáciám, pri ktorých dochádza ku konfliktu záujmov**.

Pojem **podvod** sa bežne používa na opísanie širokej škály pochybení vrátane krádeže, korupcie, sprenevery, úplatkárstva, falšovania, skresľovania skutočností, kolúzie, prania špinavých peňazí a zatajovania podstatných skutočností. Často zahŕňa podvodné konanie s cieľom získať osobný prospech, prospech osoby blízkej alebo tretej strany, alebo zapríčiniť stratu pre iných – úmysel je kľúčovým prvkom, ktorým sa podvod odlišuje od bežného pochybenia. Podvod nemá len potenciálny finančný dôsledok, ale môže pri implementácii Plánu obnovy a odolnosti SR a vykonávaní mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (ďalej len „mechanizmus“) spôsobiť poškodenie dobrej povesti NIKA alebo vykonávateľov, ktorí každý na svojej úrovni zodpovedajú za efektívne a účinné riadenie prostriedkov mechanizmu.

Korupcia je v najširšom zmysle slova zneužívaním moci na osobný prospech. Korupcia má mnoho podôb, napríklad podplácanie, ovplyvňovanie, zneužívanie funkcií, ale môže sa skrývať aj za rodinkárstvo alebo konflikt záujmov. Korupcia, rovnako ako podvod, môže poškodzovať záujmy SR ale aj EÚ ako celku tým, že znižuje úroveň investícií a bráni spravodlivému fungovaniu vnútorného trhu. Súčasne oslabuje dôveru vo vlády, verejné inštitúcie, teda aj NIKA a vykonávateľov a demokraciu vo všeobecnosti.

Ku **konfliktu záujmov** dochádza, ak je nestranný a objektívny výkon úradnej funkcie osoby ohrozený z dôvodov týkajúcich sa rodiny, citového života, politickej alebo národnej príslušnosti, ekonomického záujmu alebo akéhokoľvek iného spoločného záujmu napríklad so žiadateľom o prostriedky z fondov EÚ alebo z mechanizmu alebo s ich prijímateľom.

Preto NIKA opatrenia na zabránenie podvodom, korupcii a konfliktu záujmov a ich odhaľovanie považuje za mimoriadne dôležité.

2. ZODPOVEDNOSTI

V rámci NIKA plnia úlohy súvisiace s riadením rizika podvodu, korupcie a konfliktu záujmov vedúci zamestnanci, t. j. generálna riaditeľka sekcie plánu obnovy, riaditelia odborov a vedúci oddelení a pracovná skupina k riadeniu rizík podvodov.

Vedúci zamestnanci NIKA nesú zodpovednosť za každodenné riadenie rizika podvodov, prípadné prijatie akčných plánov, a sú povinní zabezpečiť:

- aby existoval zodpovedajúci systém vnútornej kontroly v ich oblasti pôsobnosti,
- informovanie podriadených zamestnancov v ich oblasti pôsobnosti o možných rizikách vzniku podvodov, korupcie alebo konfliktu záujmov,

- zaistenie náležitej starostlivosti a vykonávanie preventívnych opatrení v prípade podozrenia z podvodu, korupcie alebo konfliktu záujmov,
- riešenie identifikovaných prípadov podvodu, korupcie alebo konfliktu záujmov v súlade s osobitnými predpismi, napr. postúpenie prípadného vyšetrovania trestných činov príslušným vyšetrovacím orgánom.

Pracovná skupina k riadeniu rizík podvodov je zložená zo zástupcov všetkých organizačných útvarov, pričom ju vedie zástupca metodicko-právneho odboru. Pracovná skupina zabezpečuje:

- vykonávanie pravidelného preskúmania rizika podvodu, korupcie alebo konfliktu záujmov,
- vytvorenie účinnej politiky boja proti podvodom a vytvorenie vhodných postupov na predchádzanie podvodom, korupcii a konfliktu záujmov.

3. OZNAMOVANIE PODVODOV

NIKA má zavedené nasledujúce postupy pre nahlasovanie podvodov:

- Oznámenie o protispoločenskej činnosti môže zamestnanec NIKA podať v písomnej forme na adresu zodpovednej osoby¹ alebo v elektronickej forme na adresu oznamovatel@vlada.gov.sk.² Zodpovedná osoba, zamestnávateľ a zamestnanci sú povinní zachovávať mlčanlivosť o totožnosti oznamovateľa a o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri preverovaní oznámenia.³
- Podvod je možné nahlásiť prostredníctvom osobitného formulára nachádzajúceho sa na webovom sídle Plánu obnovy a odolnosti SR <https://www.planobnovy.sk/kontakt/nahlasovanie-podvodneho-spravania/>, ktorý umožňuje anonymné aj neanonymné nahlásenie podvodného správania. Podvod je možné nahlásiť aj prostredníctvom e-mailovej adresy podvody@vlada.gov.sk.
- V prípade identifikovania podozrenia z trestných činov, vrátane podvodov s dopadom na finančné prostriedky EÚ a štátny rozpočet je možné dané podozrenie nahlásiť orgánom činným v trestnom konaní prostredníctvom e-mailovej adresy infoirg@minv.sk.
- Anonymné nahlasovanie podozrení z podvodov s dopadom na finančné prostriedky EÚ na OLAF (EK) je možné urobiť prostredníctvom webového sídla https://fns.olaf.europa.eu/main_sk.htm alebo Európskej prokuratúre prostredníctvom webového sídla <https://www.eppo.europa.eu/sk/nahlasenie-trestneho-cinu-europskej-prokurature>.

Uvedené kanály oznamovania môžu využiť aj osoby, ktoré nie sú v pracovnoprávnom alebo inom obdobnom pracovnom vzťahu s Úradom vlády SR.

Všetky oznámenia sú vybavované v najprísnejšej tajnosti a v súlade so zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a internými predpismi Úradu vlády SR. Zamestnanci majú povinnosť zachovávať mlčanlivosť o totožnosti oznamovateľa a o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri preverovaní oznámenia. Odvetné opatrenie alebo odvetná činnosť proti oznamovateľom je zakázaná.⁴

4. OPATRENIA PROTI PODVODOM

NIKA zaviedla opatrenia proti podvodom na základe dôkladného posúdenia rizika podvodu.

¹ Zodpovednou osobou je útvar Úradu vlády SR, v ktorého pôsobnosti je prevencia korupcie.

² Čl. 3 smernice vedúceho Úradu vlády SR č. 17/2019 o vybavovaní oznámení o protispoločenskej činnosti na Úrade vlády SR.

³ Čl. 9 smernice vedúceho Úradu vlády SR č. 17/2019 o vybavovaní oznámení o protispoločenskej činnosti na Úrade vlády SR.

⁴ Čl. 6 ods. 1 smernice vedúceho Úradu vlády SR č. 17/2019 o vybavovaní oznámení o protispoločenskej činnosti na Úrade vlády SR.

Na odhaľovanie rizikových operácií zabezpečuje, že zamestnanci sú informovaní o rizikách podvodov a zúčastňujú sa odbornej prípravy v oblasti boja proti podvodom. Do budúca bude NIKA okrem v súčasnosti dostupných nástrojov (napr. registre, databázy, verejná časť ITMS2014+) používať aj IT nástroje (ako je napríklad informačný a monitorovací systém plánu obnovy - ISPO alebo nástroj ARACHNE).

NIKA dôkladne a rýchlo skúma všetky prípady podozrení z podvodov aj skutočných podvodov, o ktorých sa dozvie a ku ktorým došlo, s cieľom zlepšiť v prípade potreby vnútorný systém riadenia a kontroly.

Posúdenie rizík podvodu uskutočňuje NIKA spravidla na ročnej báze, pričom tento nástroj pokrýva pravdepodobnosť a dopad špecifických a bežne známych rizík podvodu, ktoré sa dotýkajú pracovnej činnosti organizačných útvarov NIKA.

5. REGISTER TRANSPARENTNOSTI NIKA

Register transparentnosti NIKA je databáza, v ktorej sa zaznamenávajú a na pravidelnej báze aktualizujú stretnutia subjektov s generálnou riaditeľkou a riaditeľmi odborov sekcie plánu obnovy Úradu vlády SR za účelom posilnenia transparentnosti a umožnenia verejnej kontroly.

Subjektom na účely tohto registra je osoba bez ohľadu na jej právne postavenie, ktorej cieľom je získať informácie a priamo alebo nepriamo pôsobiť na plnenie úloh NIKA pri implementácii plánu obnovy bez ohľadu na to, kde sa takéto činnosti vykonávajú, ako aj na to, aký komunikačný kanál alebo aké komunikačné médium je pritom používané. Subjektom na účely registra transparentnosti NIKA nie je vykonávateľ a sprostredkovateľ.

Register transparentnosti NIKA je dostupný na webovom sídle Plánu obnovy a odolnosti SR <https://www.planobnovy.sk/o-nas/register-transparentnosti-nika/>.

6. KONFLIKT ZÁUJMOV

NIKA je pri poskytovaní prostriedkov mechanizmu povinná konať tak, aby nehrozil, nevznikol a netrval konflikt záujmov.⁵ Každý zamestnanec NIKA predchádza konfliktu záujmov najmä tým, že:⁶

- sa zdrží osobných záujmov alebo záujmov inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktoré môžu ovplyvniť výkon pracovných úloh alebo služobných úloh vo verejnom záujme,
- vykoná všetky potrebné úkony na prevenciu konfliktu záujmov a na riešenie možného konfliktu záujmov,
- nezneužíva informácie získané v súvislosti s vykonávaním pracovných úloh a služobných úloh na osobný záujem alebo záujem inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby,
- vyhýba sa nezákonnému zvýhodňovaniu fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá spolupracuje alebo má záujem spolupracovať s Úradom vlády SR, osobitne s NIKA,
- neponúka a neposkytuje fyzickej osobe alebo právnickej osobe žiadnu výhodu vyplývajúcu z jeho postavenia v organizačnej štruktúre služobného úradu,
- prekonzultuje situáciu s vedúcim zamestnancom pri pochybnostiach, či sú jeho aktivity mimo výkonu pracovných úloh alebo služobných úloh zlučiteľné s jeho postavením zamestnanca,
- nezneužíva svoje postavenie alebo funkciu v záležitostiach, ktoré nesúvisia s plnením jeho pracovných úloh alebo služobných úloh.

Každý zamestnanec NIKA je povinný oznámiť služobnému úradu bez zbytočného odkladu akýkoľvek skutočný alebo možný konflikt záujmov.⁷

⁵ § 24 zákona č. 368/2021 Z. z. o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁶ Čl. 14 ods. 1 Smernica vedúceho Úradu vlády SR č. 1/2020 o opatreniach v oblasti prevencie korupcie na Úrade vlády SR.

⁷ Čl. 14 ods. 2, tamže.

Zamestnanec, ktorý je v konflikte záujmov, nesmie rozhodovať alebo zúčastňovať sa na rozhodovaní vo veci, ktorej sa konflikt záujmov týka, ani mať prístup k informáciám, ktoré sa danej veci týkajú. Nadriadený určí iného zamestnanca, ktorý bude rozhodovať vo veci alebo zúčastňovať sa na rozhodovaní vo veci namiesto zamestnanca, ktorý je v konflikte záujmov.⁸

Ak má zamestnanec pochybnosť o svojom konflikte záujmov, bez zbytočného odkladu to oznámi svojmu nadriadenému. Nadriadený zamestnanec vec posúdi a ak je zamestnanec v konflikte záujmov, zabezpečí, aby sa nepodieľal na plnení služobných úloh alebo pracovných úloh, najmä na konaní a rozhodovaní, a nemal prístup k informáciám, ktoré sa danej veci týkajú.⁹

Pri riešení konfliktu záujmov je možné:

- poveriť zamestnanca vykonávaním iných činností, kde nebude v konflikte záujmov,
- vylúčiť zamestnanca z rozhodovania, ak má reálny, potenciálny alebo zdanlivý konflikt záujmov,
- zamedziť, aby nemal zamestnanec prístup k dokumentom a informáciám, ak môže mať reálny, potenciálny alebo zdanlivý osobný záujem.

7. KONZULTÁCIE

Zamestnanci NIKA môžu kontaktovať v prípade otázok týkajúcich sa podvodného konania alebo konfliktu záujmov odbor metodicko-právny.

V prípade pochybností týkajúcich sa oznamovania protispoločenskej činnosti, diskriminácie, konfliktu záujmov, prijímania darov, korupčného správania a pri pochybnostiach v súvislosti s korupčnými rizikami sú zamestnanci oprávnení požiadať o konzultáciu odbor prevencie korupcie Úradu vlády SR¹⁰ resp. osobu vykonávajúcu dohľad.¹¹ V prípade konkrétnej etickej dilemy zamestnanca je možné kontaktovať aj Radu pre štátnu službu na emailovej adrese rss@vlada.gov.sk.

8. ZÁVER

Podvod sa môže prejavovať rôznymi spôsobmi. NIKA sa hlási k **politike nulovej tolerancie voči podvodom a voči korupcii a konfliktu záujmov**. NIKA má zavedený systém, ktorý je navrhnutý na predchádzanie podvodnému konaniu a jeho odhaľovaniu a náprave jeho dôsledkov, ak k nemu dôjde. Túto politiku a všetky príslušné postupy a stratégie bude NIKA aktívne a kontinuálne preskúmať a aktualizovať.

9. RELEVANTNÉ DOKUMENTY

- Etický kódex štátneho zamestnanca (s komentárom)¹²
- Smernica vedúceho Úradu vlády SR č. 1/2020 o opatreniach v oblasti prevencie korupcie na Úrade vlády SR
- Smernica vedúceho Úradu vlády SR č. 17/2019 o vybavovaní oznámení o protispoločenskej činnosti na Úrade vlády SR
- Príkaz vedúceho Úradu vlády SR č. 1/2020 o Protikorupčnej politike Úradu vlády SR
- Zákon č. 368/2021 Z. z. o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁸ Čl. 14 ods. 3, tamže.

⁹ Čl. 14 ods. 4, tamže.

¹⁰ Čl. 25, tamže.

¹¹ Čl. 3 ods. 2 tamže.

¹² Dostupné na: <https://radaprestatnuslužbu.vlada.gov.sk/eticky-kodex-statneho-zamestnanca/>

- Zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov